

DOKTOREN SVARER

LISBETH HÅVIK

Disputerer ved Universitetet i Bergen 7.12.2018 med avhandlingen *The East Greenland Current system north of Denmark Strait.*

FOTO: FOTO ELLEN VISTE

Den sure fetteren til Golfstrømmen

Den frakter isfjell mot sør og gjør Grønland ugjestmild. Lisbeth Håvik har studert Østgrønlandsstrømmen.

– Østgrønlandsstrømmen, det er altså en av disse lange pilene på kartet, der ser den så enkel ut, men det er den ikke i virkeligheten?

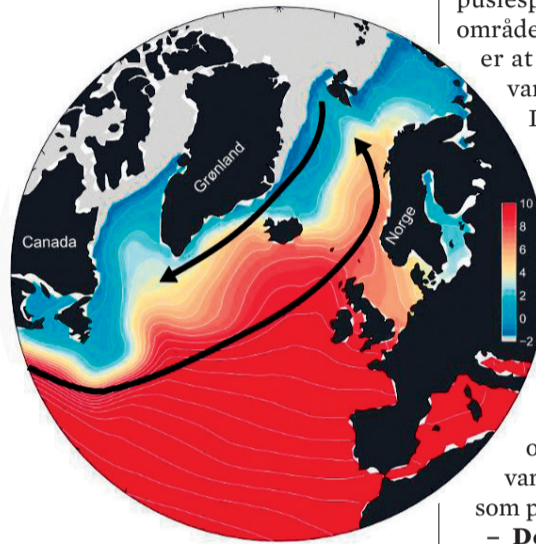
– Nei, den er jo kanskje tegnet som en enkel stripe nettopp fordi vi ikke vet så mye om den. Vi vet at den kommer ut i nord i Framstredet mellom Svalbard og Grønland, så er den målt sporadisk sydover, til den når området mellom Island og Grønland. Der er den målt forholdsvis mye. Så vi vet at den er på begge disse plassene. Men det vi gjorde var at vi hadde måleinstrumenter i området mellom Island og Grønland en hel vinter. Det er et utilgjengelig område, vanskelig å måle på grunn av is. Men nå fikk vi et år med data og det er disse jeg har jobbet med.

– Vi er vant til at med satellitter har vi full oversikt over hva som foregår på kloden, men så enkelt er det altså ikke?

– Med satellitt ser vi det som skjer på overflaten, men vi jobber med det som skjer i det indre av havet.

– Hva fant du ut?

– Vi fant vel ut at Østgrønlandsstrømmen ikke bare er en strek fra nord til sør. Den består av flere grener som er viktig for forskjellige deler av sirkulasjonen i havet. I det området er det mye smeltevann. Og det er en større transport av dette ferske vannet langs kysten enn vi tidligere har trodd. Vi har også funnet ut at det er en større utveksling

Golfstrømmen og Østgrønlandsstrømmen:

Golfstrømmen avgir varme til atmosfæren og avkjøles på sin ferd nordover til den møter isen i Arktis (i grått). I vest strømmer kaldt vann og sjøis sydover i Østgrønlandsstrømmen. ILLUSTRASJON: MARIUS ÅRTHUN, UIB, BJERKNESSENTERET (TEMPERATURDATA FRA MET OFFICE)

av vannmasser mellom Grønlandshavet og Islandshavet enn vi tidligere har trodd. Det vil si at strømmen påvirker vannmasser langt utenfor kjernen sin.

– Hvordan ville havet sett ut uten?

– Det er en slags returstrøm for Golfstrømmen. Den kjenner vi godt, den transporterer varmt vann fra Mexicogol-

fen og opp langs norskekysten. Da må det komme noe ut igjen og det er Østgrønlandsstrømmen. Den består av sjøis og smeltevann fra polhavet også det varme vannet som har kommet inn med golfstrømmen går i retur der.

– Varm eller kald?

– Den er kald. Det gjør at isen kan flyte der uten å smelte for mye. Hadde vi puttet is utenfor norskekysten så hadde den smeltet på en- to- tre. De isfjellene som kommer fra Grønland derimot kan drifte sydover og leve lenger fordi det er kaldt i denne strømmen. Vi i Norge har trukket gullkortet her, mens Grønland har fått et iskaldt klima.

– Så den er viktig for klimaet vårt?

– Ja det er jo en del av hele klimapuslespillet. Det som er spesielt med områdene mellom Norge og Grønland er at der får vi gjort om overflatevannmasser til dype vannmasser.

Det skjer ikke så mange steder i havet og det bidrar til en stor sirkulasjon som omfatter hele Atlanterhavet og også påvirker klimaet i Norge med milde vintere og så videre.

– Det du finner ut er at den varierer mye over en vinter?

– Ja den varierer både i tid og i rom og det er viktig for de omliggende områdene. Vi kan få varme vannmasser inn mot kysten som påvirker isbreene der.

– Det er mye oppmerksomhet rundt smelting av polisen, er det noe du kan se i strømmen din også?

– Da er vi tilbake til at observasjonene går over for kort tid. Men hvis det smelter mer is der så vil Østgrønlandsstrømmen være en kandidat til å ta seg av den jobben.

– Hvor blir den av?

– Den blir gradvis svakere. Den fortsetter langs vestkysten av Grønland der den skifter navn til Vestgrønlandsstrømmen.

Maria Berg Reinertsen

Morgenbladet presenterer ferske doktorgrader hver uke.

NOTERT

«Teaching at the master's level at NTNU should generally be in English.»

Fra Ny internasjonal handlingsplan ved NTNU, ifølge Universitetsavisa.

NYTT TIDSSKRIFT

Starter Journal of Controversial Ideas

Tittelen er klein, men kan ideen være god? Jeff McMahan, moralfilosof ved Oxford-universitetet i Storbritannia, fortalte på BBC nylig at han og flere kolleger skal lage et eget tidsskrift der forskere kan publisere sine mest kontroversielle ideer – anonymt. Med seg på laget har han blant andre filosof Peter Singer, og Francesca Minerva, kjent for konseptet «etter-fødselen-abort». Ideen er å skape et sted der forskere kan luften drøye tanker uten å måtte bekymre seg for drapstrusler. Vi er mest nysgjerrig på redaktørjobben: Hvem avgjør hvor kontroversiell en idé må være før den får plass? Holder det å ta til orde for at kjønn er en sosial konstruksjon, eller må man gå helt til argumenter for å drepe barn? Hvor stor andel av de innsendte manuskriptene vil komme fra eugenikkens verden? Tidsskriftet planlegger å starte opp på nyåret.

IT'S NO GOOD: POETRY AS RESISTANCE?

Thursday 29 November, 21.00.

At Litteraturhuset, Wergelandsveien 29, Oslo.

Hosted by The Fritt Ord Foundation, The New York Review of Books Foundation and the Russian online journal Colta.ru.

Poetry reading with the Russian poets **Lev Rubinstein**, **Kirill Medvedev** and **Maria Stepanova**. Crossing the borders between the poetic and the political, the event will give a voice to the contemporary Russian poetry that exists at the cutting edge of the current cultural process. Moderation by **Sasha Dugdale**.

Lev Rubinstein is a poet, performer, columnist, and one of the founders of Russian conceptualism.

Kirill Medvedev is a poet, activist, regularly contributor to opposition magazine Chto Delat, and member of the Russian Socialist Movement *Vpered* (Forward).

Maria Stepanova is a poet, essayist, and founder and Editor-in-Chief of the independent online journal Colta.ru.

Sasha Dugdale is a translator of poetry, as well as the author of four collections of her own poetry.

The event is free and open to the public.

POP-UP EXHIBITION: "OTHER RUSSIAS" AND FILM SCREENING: "ELECTING RUSSIA"

Friday 30 November, 16.00–19.00.

At Røverstaden, Munkedamsveien 15, Oslo.

Hosted by The Fritt Ord Foundation, The New York Review of Books Foundation, the Russian online journal Colta.ru and Oslo Documentary Cinema.

16.00: "OTHER RUSSIAS: INVISIBLE AND ANGRY"

Pop-up exhibition and talk by graphic artist **Victoria Lomasko**

Victoria Lomasko is a Moscow-based artist and author working in the genre of graphic journalism. She is the author of *Forbidden Art* (2011) and *Other Russias* (2017).

17.00: "ELECTING RUSSIA"

Film screening and introduction by producer **Yevgeny Gindilis**

The documentary film "Electing Russia" depicts the failure of political opposition to Vladimir Putin. The film's two main characters are lawyer and anti-corruption activist Alexander Navalny and TV presenter Ksenia Sobchak. The film is directed by the late Alexander Rastoguev.

The event is free and open to the public.